

rettest, at hele Lærerpersonalet ved Universitetet erholder Kundskab om Tid og Sted for de enkelte under en Konkurrence om et Professorat hørende Prøver, skal man anmode det ærede Fakultet om at fremsende de i saa Henseende fornødne Meddelelser til Konsistorium, naar nogen Konkurrence under Fakultetet finder Sted. For saa vidt der af Konkurrenterne præsteres trykte Konkurrencearbejder, skal man anmode om Fremsendelse af et saa stort Antal af disse, at alle Universitetets Lærere kunne erholde et Exemplar.

— Ved Skrivelse af 16de Juli 1896 meddelte Kirke- og Undervisningsministeriet Konsistorium, at det var blevet opmærksom paa, at der den 11te Maj 1895 af det theologiske Fakultets Dekanus var udstedt et Examensbevis, lydende paa Candidatus theologiae David Pedersen *Østergaard*, medens den Paagjældendes Navn ifølge hans Daabsattest var David *Pedersen*, og at den samme Fejl saas at gaa igjen i de ham meddelte Attester for andre ved Universitetet aflagte Prøver. Ministeriet anmodede derfor Konsistorium om at henlede Vedkommendes Opmærksomhed paa Betydningen af, at der ikke for dem, der aflagde Prøver ved Universitetet, udstedtes Vidnesbyrd lydende paa andet Navn end det, deres Daabsattest udviste, medmindre de godtgjorde at have faaet Bevilling til Navneforandring. Ministeriet tilføjede, at fornævnte Cand. theol. Pedersen under 12te Juni 1896 havde erholdt Bevilling til at føre Efternavnet *Østergaard*.

Ministeriets Skrivelse blev af Konsistorium under 19de Juli s. A. meddelt Fakulteterne og Pedellerne til fornøden Iagttagelse.

3. Akademisk Disciplin.

I de sidste Aar har Konsistorium ifølge Anmodning erholdt fra Kjøbenhavns Politi Udskrift af Sager, som ved Kjøbenhavns Kriminal- og Politiret have været anlagte mod Studenter. I Almindelighed have disse Sager dog kun angaaet Forseelser mod den offentlige Orden og der er, forsaavidt de vedkommende Studenter oppebar Kommunitetsstipendiet eller andre Stipendier eller de havde Bolig paa Kollegierne, blevet tildelt disse Studenter en Irettesættelse.

— Da Stud. med. N. N. for foraarsaget Gadeuorden var blevet anset med en Bøde, anmodede Konsistorium under 21de Oktober 1895 det lægevidenskabelige Fakultet om at tildele ham en alvorlig Irettesættelse for en af ham ved den nævnte Lejlighed udvist utilbørlig Mangel paa Diskretion.

II. Det akademiske Lærersamfund samt Censorerne ved Universitetets Examina.

1. Forslag om Cand. theol. H. M. Larsens Ansættelse som Professor extraordinarius under det theologiske Fakultet.

Under 28de Juni 1895 modtog Konsistorium fra det theologiske Fakultet en af 216 theologiske Studenter underskreven Henvendelse med Anmodning om, at Fakultetet vilde virke hen til, at Cand. theol. H. Martensen Larsen blev ansat som Docent i Religionshistorie som særligt Fag.

Fakultetets Flertal (Professorerne P. Madsen, Fr. Nielsen, L. W. Schat

Petersen og J. C. Jacobsen) erindrede om, at det i Skrivelse af 22de Juni 1893 overfor Ministeriet havde udtalt et Ønske, der i det væsentlige faldt sammen med Underskrivernes. Allerede umiddelbart efter den sidste theologiske Konkurrences Afholdelse havde Fakultetet i Forbindelse med de tilkaldte Censorer henledet Ministeriets Opmærksomhed paa Cand. theol. H. M. Larsen som en ung Mand, der var i Besiddelse af Gaver, som i særlig Grad maatte synes at kunne gjøre ham skikket til akademisk Virksomhed. To Aar efter udtalte Fakultetet i sin ovenfor omtalte Skrivelse af 22de Juni 1893, at Kandidat Larsen i den mellemliggende Tid dels i Udlandet, dels hjemme navnlig ved religionshistoriske Studier havde søgt at dygtiggjøre sig til Universitetsvirksomhed, hvorfor det foreslog, at der overdroges ham en saadan. Da der siden Fakultetets sidste Udtalelse yderligere var hængaet to Aar, i hvilke Kandidat Larsen havde udvidet og uddybet sine Studier, mente Fakultetet denne Gang at burde andrage om, at der overdroges ham et Professorat med de i oftere omtalte Skrivelse nævnte Forpligtelser.

Et Mindretal (Professor H. Scharling) sluttede sig til ovennævnte Andragende dog under Henvisning til sine Udtalelser i Fakultetets Skrivelse af 22de Juni 1893.

Konsistorium henledte i Skrivelse af 9de Juli 1895 Ministeriets Opmærksomhed paa, at Konsistorium i tidligere Forslag til Normering af Universitetets Lærerkræfter gjentagende havde udtalt sig for, at det theologiske Fakultet burde normeres med 6 Professorater. I Henhold dertil og i Henhold til hvad der var udtalt i Skrivelse af 7de Juli 1893, hvormed Konsistorium havde indsendt Fakultetets Andragende om, at Cand. theol. H. M. Larsen maatte blive beskikket til Docent i Fakultetet, anbefalede Konsistorium Fakultetets Andragende med Tilføjende, at det i Henseende til Ansøgerens personlige Kvalifikationer selvfølgelig ganske maatte henholde sig til Fakultetets Medlemmers sagkyndige Dom.

Af Ministeriet blev der ikke paa Finanslovsforslaget for 1896—97 optaget noget Forslag angaaende denne Sag.

2. Forelæsninger af Pastor N. Dalhoff over Diakonik under Pastorseminariet.

Ved Skrivelse af 13de Januar 1896 meddelte Direktionen for Pastorseminariet Konsistorium, at Præst ved Diakonissestiftelsen *N. Dalhoff* havde anholdt om Tilladelse til at holde en Række Foredrag for theologiske Kandidater over »kristelig Diakonik«, saaledes at disse Foredrag bleve betragtede som et Led af Pastorseminariets Undervisning, og at der, om muligt, skaffedes ham Lokale dertil paa Universitetet.

Konsistorium bemærkede i Skrivelse af 3die Februar s. A. til fornævnte Direktion, at da Andrageren ikke ifølge erhvervet akademisk Grad eller anden Hjemmel var i Besiddelse af jus docendi, vilde han ikke uden Kirke- og Undervisningsministeriets Tilladelse kunne holde Forelæsninger, og at det theologiske Fakultet i Skrivelse af 30te Jannar s. A. havde erklæret, at saadan Tilladelse kun burde gives for et enkelt Semester, og ikke burde

udstrækkes derudover. Konsistorium tilføjede, at der, for saa vidt Tilladelsen meddeltes Andrageren, ikke vilde være noget til Hinder for, at der skaffedes ham det fornødne Lokale paa Universitetet, saa vidt ske kunde, samt at Anmeldelse af hans Forelæsninger optoges i Lektionskatalogen under Pastoralseminariet.

Efter at Konsistorium under 31te Marts s. A. fra Ministeriet havde modtaget et Andragende fra Pastor N. Dalhoff om Tilladelse til at maatte holde ovennævnte Foredrag i Efteraarshalvaaret s. A., blev der under 25de April s. A. af Konsistorium indsendt til Ministeriet en Svarskrivelse med Erklæring fra det theologiske Fakultet i Lighed med fornævnte Skrivelse til Pastorseminariets Direktion.

Ministeriet meddelte derefter under 11te Maj s. A. Pastor N. Dalhoff Tilladelse til ved Pastorseminariet at holde en Række Foredrag over Diakonik, dog kun for Efteraarshalvaaret 1896.

3. Besættelsen af det ved Professor, Dr. med. C. E. Withs Afgang fra Universitetet ledigblevne Professorat i klinisk Medicin.

Efter at Professor, Dr. med. C. E. With under 8de Oktober 1895 efter Ansøgning var blevet entlediget i Naade og med Pension som Professor i klinisk Medicin fra den 31te Januar 1896, blev i Henhold til et af Konsistorium under 17de September 1895 til Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet indsendt Forslag fra det lægevidenskabelige Fakultet den ledigblevne Lærerpост opslaaet vakant med 3 Ugers Ansøgningsfrist.

Efter Ansøgningsfristens Udløb bleve de indkomne Ansøgninger fra Professor, Dr. med. H. Chr. Gram, Dr. med. A. Fløystrup, Dr. med. Israel-Rosenthal*) og Dr. med. J. V. Wichmann under 2den November s. A. tilstillede Konsistorium.

Under 11te December s. A. indsendte Konsistorium til Ministeriet en Erklæring af 25de November s. A. fra *det lægevidenskabelige Fakultet*, hvori dettes *Flertal* (Professorerne, Dr. A. Stadfeldt, Dr. C. G. Gædeken, Dr. C. Lange, Dr. Chr. Bohr og Dr. C. J. Salomonsen samt Docent Dr. O. Bloch) foreslog, at Professor Gram blev indstillet til det ledige Professorat. Det bemærkede, at denne, efter at have været Reservelæge ved en af Kommunehospitalets medicinske Afdelinger og Kredslæge i Kjøbenhavn, i Aaret 1891 var blevet udnævnt til Professor i Farmakologi og kort efter til Overlæge ved den ene medicinske Afdeling paa det kgl. Frederiks Hospital. I denne Stilling havde han stadig fungeret som klinisk Lærer for de Studerende og i de sidste 3 Halvaar havde han under Professor Withs Sygdom efter Fakultetets Anmodning jævnsides med den farmakologiske Undervisning besørgt det nu ledigblivende kliniske Professorat, saavel Praktikantøvelserne som delvis Examinationen i medicinsk Klinik ved den lægevidenskabelige Embedsexamen. Under denne omfattende Virksomhed havde Professor Gram havt rig Lejlighed til at lægge sine udmærkede Kvalifikationer som klinisk

*) Dr. Israel-Rosenthal trak sig senere tilbage, da han var blevet udnævnt til Overlæge ved Kommunehospitalet.

Lærer for Dagen, medens samtidig hans mangeaarige farmakologiske Studier havde givet ham en for en Lærer i indre Medicin særlig betydningsfuld Fordannelse. Han havde endvidere offentliggjort en Række videnskabelige Arbejder, blandt hvilke hans Undersøgelser over Anæmierne og over Diureticets Virkninger samt Opfindelsen af den saakaldte »Gramske Farvningsmethode« maatte fremhæves som betydningsfulde for den theoretiske og praktiske Medicin.

Saafrømt Professor Gram maatte erholde Embedet som Professor i medicinsk Klinik, vilde det farmakologiske Professorat blive vakant. Skjønt Fakultetet ingenlunde var blind for det Tab, der vilde lides for denne Plads ved en saa udmærket Lærer som Professor Grams Afgang, var det dog overbevist om, at en dygtig Repræsentant for Farmakologien kunde vindes, naar der gaves de yngre Kræfter, der med Flid og Talent havde helliget sig Studiet af den theoretiske Medicin, Lejlighed til i en ikke for kort Tidsfrist, f. Ex. 1 Aar, at forberede sig til en Konkurrence. En saadan Tidsfrist vilde kunne opnaas, idet Professor Gram havde erklæret sig villig til, saafrømt han maatte erholde Professoratet i medicinsk Klinik, da tillige samtidig at besørge Undervisningen i Farmakologi, en Ordning, som forøvrigt, efter Fakultetets Anmodning til Professor Gram, allerede nu fandt Sted paa tredje Semester. Fakultetet maatte da, idet det forøvrigt anerkjendte de tre andre Ansøgers Dygtighed og gode videnskabelige Præstationer, tilraade, at Professor Gram, der skjønnes ubetinget at have Fortrinet, blev indstillet til at erholde det ledige Professorat.

Fakultetets Mindretal (Professorerne, Dr. Saxtorph, Dr. C. Reisz, Dr. P. Plum og Dr. Edm. Hansen Grut) beklagede ikke at kunne slutte sig til Flertallets Indstilling. Naar i tidligere Tid en Professor var gaaet over fra et Fag til et andet, havde dette fundet Sted, uden at Posten havde været opslaaet vakant. Dette var imidlertid sket her, og der havde som Ansøgere foruden Professor Gram meldt sig 3 Mænd — alle lidt ældre end Professor Gram —, der opfyldte enhver billig Fordring paa at kunne optræde som Konkurrenter til den ledige Plads, idet de i en Række af Aar praktisk havde uddannet sig og leveret respektable videnskabelige Arbejder i det paagjældende Fag. Det forekom derfor Mindretallet ubilligt at udelukke dem fra en Konkurrence, ligesom ogsaa Retsreglernes § 40 syntes her at kræve en Konkurrence, da det ikke var hævet over enhver Tvivl, hvem af de 4 Ansøgere der var mest skikket til den ledige Post. Dertil kom, at Professor Gram for Tiden var uundværlig i det Fag, han hidtil med stor Dygtighed havde doceret. Der fandtes for Tiden her i Landet ingen, der kunde overtage den farmakologiske Professorpost efter ham, og der vilde hengaa mindst et Par Aar, før en yngre Mand, som — med Udsigt til at opnaa en saadan Lærerspost — vilde hengive sig til Studiet af dette Fag, kunde antages at være nogenlunde udviklet til at begynde en saadan Virksomhed. Fakultetet vilde tilmed intet særligt vinde ved, at Professor Gram overtog Posten som Lærer i medicinsk Klinik, da han alt i sin Stilling som Overlæge ved det kgl. Frederiks Hospital virkede som klinisk Lærer.

Naar Professor Gram i sin Ansøgning havde gjort opmærksom paa, at han hidtil ikke havde kunnet erholde noget farmakologisk Laboratorium, og

at der efter al Sandsynlighed vilde hengaa mindst 5 Aar før et saadant — ved de forventede nye medicinske Institutters Opførelse — kunde erholdes, og at han til den Tid vilde være for gammel til at optage denne Side af Farmakologien, saa kunde Mindretallet godt indrømme det berettigede i et saadant Ræsonnement. Men — bortset fra den Mulighed, at Bevilling til et farmakologisk Laboratorium dog maaske kunde erholdes før den ovenfor omtalte Tid — skulde Mindretallet antyde, at der om nogle faa Aar, da Professor Reisz agtede at trække sig tilbage, vilde indtræde Vakance i Professoratet i Pathologia interna, som jo efter Reglerne var forbundet med Overlægeposten ved den 2den medicinske Service i det kgl. Frederiks Hospital. Man vilde til den Tid kunne paaregne at have en nogenlunde uddannet Aspirant til den farmakologiske Post, og Fakultetet vilde kunne anbefale, at Professor Gram, som havde faaet yderligere Uddannelse i det Fag, han vilde overtage, uden Konkurrence ansattes i denne Post, som jo var meget analog med den, han nu attraaede. Professor Gram vilde saaledes kunne faa sit Ønske opfyldt uden Skade for og uden Afbrydelse i Undervisningen i det Fag, han hidtil havde repræsenteret.

Naar der i Fakultetet havde været antydet, at Professor Gram foreløbig kunde besørge begge Professorater — i medicinsk Klinik og i Farmakologi — ansaa Mindretallet en saadan Ordning, som desværre under Professor Withs Sygdom havde maattet træffes, for saa utilfredsstillende, at den ikke burde forsøges. Mindretallet skulde derfor foreslaa, at der afholdtes Konkurrence om det ledige Professorat.

Konsistorium bemærkede ved Erklæringernes Indsendelse, at et Flertal (7) af dets Medlemmer havde sluttet sig til Fakultetets Flertals Forslag, medens et Mindretal (5) havde sluttet sig til Fakultetets Mindretals Forslag og 1 Medlem ikke havde stemt.

Ministeriet meddelte derefter under 20de December s. A. Konsistorium, at det havde maattet nære overvejende Betænelighed ved i Overensstemmelse med Konsistoriums og Fakultetets Flertals Forslag at indstille Professor, Dr. C. Gram til fornævnte Professorat, idet Ministeriet havde troet i saa Henseende blandt andet ikke at kunne bortse fra det i alt Fald for Tiden formentlig uerstattelige Tab, der vilde lides for det farmakologiske Professorat ved Professor Grams Afgang herfra, hvortil kom, at der, efter hvad der var oplyst, om nogle faa Aar kunde ventes Vakance i Professoratet i Pathologia interna, til hvilket Professor Gram da ventelig vilde kunne overgaa uden Konkurrence. Ministeriet maatte derfor anse det for rettest, at der afholdtes Konkurrence om det ledigblivende Professorat, og udbad sig Forslag om de nærmere Regler, hvorefter en saadan formentes at burde afholdes.

Konsistorium indsendte under 4de Januar 1896 til Ministeriet det af Fakultetet afgivne Forslag, hvorefter det efter Ministeriets Forestilling under 13de s. M. allernaadigst blev bifaldet:

»1. at der i Henhold til Universitetets Fundats af 7de Maj 1788 Kap. 1 § 13 maa afholdes en Konkurrence om et Professorat i medicinsk Klinik ved Universitetet, til hvilken Konkurrence Videnskabsmænd, som have Indfødsret, have Adgang.

2. at Konkurrencen afholdes efter følgende Regler:

a. Prøven består i:

1. En Afhandling over et opgivet Æmne; den afgives trykt efter 28 Dages Forløb og forsvares mod de andre Konkurrenter; skulde Konkurrenternes Antal overstige tre, forsvares Afhandlingen dog kun mod to Konkurrenter efter Censurkomiteens nærmere Anordning.
2. En klinisk Forelæsning over en Patient, som Konkurrenten umiddelbart forud har undersøgt.
3. En klinisk Prøve: Forelæsning over en den foregaaende Dag undersøgt Patient.
4. Forelæsning med 3 Timers Forberedelse over et Sektionsfund sammenholdt med Sygehistorien.
5. En Forelæsning over et opgivet Æmne af den almindelige Pathologi (ens for alle) med 2 Dages Forberedelse.

b. Censurkomiteen sammensættes af 5 Medlemmer af det lægevidenskabelige Fakultet, nemlig foruden dettes Dekan 4 af Fakultetet valgte Professorer, og endvidere af 3 Videnskabsmænd udenfor Fakultetet, valgte af det medicinske Selskabs staaende Udvalg.

c. Prøverne afholdes i Marts Maaned 1896 og Ansøgningerne om at deltage i Konkurrencen indgives inden Udgangen af Januar 1896.

3. at der om Afholdelsen af en saadan Konkurrence maa foranstalles fornøden Bekjendtgjørelse«.

Som Deltagere i Konkurrencen meldte sig Dr. med. A. Fløystrup og Dr. med. K. Faber.

Efter Konkurrencens Slutning indstillede Censurkomiteen, der bestod af Fakultetets Dekanus, Professor, Dr. Chr. Bohr, Professorerne, Dr. C. Reisz, Dr. A. Stadfeldt, Dr. Chr. Gram og Dr. C. J. Salomonsen samt Etatsraad, Dr. A. Brünniche, Overlæge, Professor, Dr. K. Pontoppidan og Professor, Dr. F. Trier, under 29de April s. A., at Professoratet besattes med Dr. Faber.

Paa Ministeriets Forestilling blev Dr. med. *Knud Faber* under 12te Maj s. A. allernaadigst udnævnt til Professor i klinisk Medicin.

— Under 24de December 1895 anmodede *Ministeriet* Konsistorium om at indhente en Erklæring fra det lægevidenskabelige Fakultet i Anledning af en Skrivelse, hvori Inspektøren for det kgl. Frederiks Hospital efter Konference med Lægeraadet havde indstillet, at den Fribolig, der havde været tillagt Universitetets Professor i klinisk Medicin som Overmedikus ved Hospitalet, maatte blive inddraget efter Professor Withs Fraflytning ved April Flyttedag 1896, mod at der tilstodes hans Eftermand et aarligt Beløb af 1600 Kr. af Hospitalets Kasse.

Konsistorium indsendte under 20de Januar 1896 en Skrivelse fra det lægevidenskabelige Fakultet, hvori dette udtalte, at det intet fandt at erindre mod fornævnte Ordning, hvorhos Konsistorium sluttede sig til Fakultetets Udtalelser.

Ministeriet meddelte derefter i Skrivelse af 1ste Februar s. A. Konsistorium, at det havde bifaldet, »at der efter Overmedikus Professor Withs Afskedigelse fra 1ste Februar s. A. ikke maa tillægges den, der i hans Sted bliver ansat som Professor i medicinsk Klinik ved Universitetet, og som i

denne Egenskab tillige er Overmedikus ved det kgl. Frederiks Hospital, Fribolig paa Hospitalet, og at de Lokaler, der for Øjeblikket som Fribolig benyttes af Professor With, efter hans Fraflytning April Flyttedag 1896 maa stilles til Hospitalets Brug i andet Øjemed, samt at der gives den nye Overmedikus i Stedet for Fribolig, den samme Huslejegodtgjørelse, som der tilkommer de to af Hospitalets Overlæger, der ansættes for 6 Aar ad Gangen, nemlig 1600 Kr. aarlig, at regne fra den Dag, da den nye Overmedikus ansættes.

Ved Skrivelse af 14de April s. A. meddelte Ministeriet endvidere Konsistorium, at det efter Ministeriets Forestilling under 7de s. M. allernaadigst var bifaldet, »at den allerhøjeste Resolution af 22de Januar 1873 angaaende en ordnet Samvirken mellem Universitetet og det kgl. Frederiks Hospital til den lægevidenskabelige Undervisnings Fremme m. v. forandres saaledes, at der fremtidig ikke tilstaas Professoren i medicinsk Klinik, der som saadan tillige er Overlæge ved det kgl. Frederiks Hospital, Embedsbolig i Hospitalet, men derimod en aarlig Lønning af 1600 Kr. af Hospitalets Kasse«.

Ministeriet bemærkede derhos, at den Huslejegodtgjørelse, som ifølge Ministeriets Skrivelse af 1ste Februar 1896 vilde blive at udbetale til den nye Overmedikus selvfølgelig var bortfalden ved fornævnte Resolution, og at den derved fastsatte Lønning blev at udbetale efter sædvanlige Regler, naar det ledige Professorat i medicinsk Klinik blev besat. Det fulgte tillige af det foranstaaende, at der fremtidig tilkom den paagjældende Professor sædvanlig Adgang efter Anciennitet til Universitetets Huslejeportioner og til Option af Fribolig, i Lighed med de Professorer, der efter Omstændighederne maatte være ansatte paa bestemt Tid som Overlæger ved Frederiks Hospital med en tilsvarende Lønning fra dette.

I Skrivelse af 9de Maj s. A. til Ministeriet bemærkede *Konsistorium*, at det maatte udtale sin Beklagelse over, at fornævnte Ordning af et Universitetsanliggende var truffet, uden at Konsistoriums Erklæring derom forud var indhentet, saaledes som det ifølge en lang og fast og vistnok særdeles formaalstjenlig Praxis havde været Brug. Man maatte saa meget mere betone denne Forbigaaelse af Konsistorium, som den kgl. Resolution af 7de April s. A. væsentlig kun havde det Formaal at ordne Adgangen til Option af Huslejeportion eller Fribolig ved Universitetet; thi paa dette Omraade havde Konsistorium altid til en vis Grad udøvet en særlig autonomisk Myndighed, jfr. Universitetets Retsregler B. I. § 47, og dette stemmede ikke blot med Optionens historiske Udvikling, men ogsaa med de reelle Forhold, eftersom det i og for sig kun havde Interesse for de normerede Professorer indbyrdes, af hvem og hvorledes Option skete.

Hvad den trufne Ordnings Indhold og Følger angik, skulde Konsistorium bemærke følgende: Den kgl. Resol. af 1896 og Ministeriets dertil knyttede Udtalelser vedrørte kun Professor-Overlægen i medicinsk Klinik, men ikke Professor-Overlægen i klinisk Kirurgi. Denne sidste havde, som det vilde være Ministeriet bekendt, Embedsbolig paa Frederiks Hospital og vilde ogsaa efter Hospitalets eventuelle Flytning beholde Bolig i det. Ved Siden af denne Fribolig at give ham Adgang til Option syntes umuligt ved Anvendelse af de i Universitetets Retsregler § 47 indeholdte Bestemmelser,

saa meget mere som der da kunde indtræde det Tilfælde, at han ved Siden af sin Embedsbolig paa Hospitalet ogsaa ifølge Option erholdt en af de to Friboliger ved Universitetet. Paa den anden Side kunde det ikke nægtes, at man ved at udelukke Professoren i klinisk Kirurgi fra Option stillede ham langt ringere i økonomisk Henseende, end den anden Professor-Overlæge ifølge Resol. af 1896 var stillet, og det skjønt de to Professor-Overlægers Forhold iøvrigt var ganske ensartet. At den kirurgiske Professor havde Embedsbolig paa Hospitalet, tilsigtede ikke blot at give ham et Vederlag, men tjente tillige til Hospitalets Tarv, og det var derfor hans Pligt at bo dér; men skulde denne hans Bolig udelukke ham fra Option, blev Forholdet fra det Tidspunkt af, da han ellers kunde optere, i Virkeligheden det, at han fremdeles ved sin Pligt til at bo paa Hospitalet var hindret i frit at vælge sin Bolig, men nu næsten ikke fik noget Vederlag herfor eller for sin ansvarsfulde og opslidende Hospitalsgjerning, da den Fribolig, som Hospitalet ydede ham, ophørte at have nogen væsentlig økonomisk Betydning for ham, naar han til Gjengjæld maatte opgave en Huslejeportion af 1200 Kr. aarlig. Derhos maatte det ikke tabes af Sigte, at der ikke af Universitetets Kasse blev beregnet Pension af Værdien af Boligen paa Hospitalet, hvorimod Huslejeportionen ved Universitetet blev tagen i Betragtning ved Pensionsansættelse, og den kirurgiske Professor-Overlæge vilde saaledes saavel i en maaske stor Del af sin Embedstid som efter sin Afgang — hvis han da ikke af Frederiks Hospital erholdt Pension beregnet efter Boligen — være betydeligt ringere aflagt end en medicinsk Professor-Overlæge.

Hvilken Betydning man iøvrigt vilde tillægge disse Betragtninger, syntes de i alt Fald at vise, at Spørgsmaalet om de to Professor-Overlægers Adgang til Option hensigtsmæssigt afgjordes samtidigt, og der turde muligvis være Anledning til at træffe en samlet Afgjørelse for et endnu videre Omraade, uden Hensyn til at i alt væsentligt ganske ensartede Spørgsmaal kunde ventes at ville rejse sig i flere Tilfælde, f. Ex. naar Professoren i Bakteriologi, saaledes som det skulde være paatænkt, fik Embedsbolig i de forventede nye Hospitalsbygninger. I denne Forbindelse maatte da særligt gjøres opmærksom paa, at det Spørgsmaal, som den kgl. Resolution af 1896 og Ministeriets Skrivelse af 14de April s. A. omhandlede, for saa vidt ikke var paatrængende, som dets Afgjørelse ikke vilde faa praktisk Virkning, førend Adgang til Option indtraadte for den nye medicinske Professor-Overlæge, hvilket rimeligvis først vilde ske om henimod en Snes Aar. Derimod var Spørgsmaalet for saa vidt angik den kirurgiske Professor-Overlæge noget nærmere liggende, thi det maatte paaregnes som sandsynligt, at extraordinær Docent, Overkirurg, Dr. O. Bloch om ikke mange Aar vilde blive ansat i dette Embede, og han vilde da med Hensyn til eventuel Option kunne gjøre Anciennetet gjældende fra sin første faste Ansættelse ved Universitetet den 30te Januar 1886.

Konsistorium indstillede i Henhold til det anførte, at en nærmere samlet Ordning af hele det omspurgte Forhold forbeholdtes, og at der derfor ved den forestaaende Udnævnelse af en medicinsk Professor-Overlæge toges et Forbehold med Hensyn til hans Adgang til at optere ved Universitetet.

I denne Anledning bemærkede *Ministeriet* i Skrivelse af 20de Maj 1896 til Konsistorium, at dette i sin Skrivelse af 20de Januar s. A. havde udtalt sig om Sagen paa en saadan Maade, at Ministeriet ved at udvirke den kgl. Resolution af 7de April s. A. og ved at udtale Konsekvenserne af denne med Føje kunde gaa ud fra, at dette var ganske i Overensstemmelse med Konsistoriums Anskuelse. Maatte Ministeriet saaledes i Henseende til Sagens formelle Side bestemt fastholde, at der hverken havde været tilsigtet eller i Virkeligheden vist nogen Tilsidesættelse af tilbørlige Hensyn til Konsistoriums Interesser i Sagen, maatte det ligeledes, hvad dennes Realitet angik, i alle Henseender fastholde Rigtigheden af den trufne Afgjørelse, saa meget mere, som Betydningen af de Hensyn, der herved havde været ledende, i Konsistoriums sidste Skrivelse var udviklet paa en med Ministeriets Betragtning ganske stemmende Maade. Til nærmere Forklaring i saa Henseende skulde Ministeriet anføre følgende.

Som det vilde være i behagelig Erindring tiltraadte Konsistorium i Skrivelse af 20de Januar s. A. det lægevidenskabelige Fakultets Erklæring over det fra Hospitalsbestyrelsen fremkomne Forslag om Inddragelse af den fornævnte Embedsbolig, hvilken Erklæring gik ud paa, at der intet fandtes at erindre imod, at denne Bolig blev inddraget, mod at der tilstodes den vedkommende Professor »et aarligt Beløb af 1600 Kr. af Hospitalets Kasse«. Da Ministeriet derpaa under 1ste Februar s. A. bifaldt det nævnte Forslag, hvilket samtidig meddeltes Konsistorium, benyttede man de i Forslaget indeholdte Udtryk ved at fastsætte, »at der gives den nye Overmedikus den samme Huslejegodtgjørelse, som tilkommer de to af Hospitalets Overlæger, der ansættes for 6 Aar ad Gangen, nemlig 1600 Kr. aarlig«.

Det var selvfølgelig herved, i Overensstemmelse med Forslaget, tilsigtet at give den medicinske Professor og Overlæge det for Overlægegjerning iøvrigt normerede Vederlag og derved stille ham lige med saadanne Professorer, som ere eller have været midlertidig knyttede til Hospitalet. Ministeriet maatte imidlertid blive opmærksom paa, at de saaledes benyttede Udtryk ikke stemmede overens med den kgl. Resolution om Universitetets og Hospitalets indbyrdes Forhold af 22de Januar 1873, ved hvilken der ikke var fastsat en »Huslejegodtgjørelse«, men en »Lønning« for de paa Tid fungerende Overlæger og lige saa lidt med den af Konsistorium udøvede Praxis, hvorefter der i sin Tid var bleven tillagt Professorerne Reisz og Plum, medens de midlertidig vare ansatte som Overlæger, Adgang til Option ved Universitetet, hvilket efter de hidtil gjældende og af Konsistorium paabe- raabte Regler ikke vilde være sket, hvis deres Lønning havde været at betragte som et Vederlag for Bolig paa Hospitalet.

For at berigtige den tidligere Afgjørelse i den her særligt omhandlede Retning vilde det have været tilstrækkeligt, at Ministeriet ved en ny Til- kjendegivelse havde ændret sine Udtryk i Overensstemmelse med det an- førte. Paa denne Maade vilde der, uden at nogen nærmere udtrykkelig Udtalelse behøvedes, være tilvejebragt en fuldstændig Ligestilling mellem den faste medicinske Overlæge og hans paa Tid fungerende Kolleger, da der ikke for Konsistoriums Vedkommende kunde foreligge nogen Realitetsgrund

til at betragte hans »Lønning« som en Huslejegodtgjørelse. Boligen var inddragen ved Embedsledighed og for bestandig, da man fra alle Sider var enig om at anse den for unødvendig for Hospitalet, og den var altsaa saavel den tilkommende nye Professor som Embedet i det hele aldeles uvedkommende. Det vilde derfor, saa vidt man kunde see, være en Uret mod den paagjældende Professor at betragte det Pengebeløb, der som Vederlag for Hospitalsgjæringen traadte i Stedet for Boligen, som en »Huslejegodtgjørelse«, for saa vidt dette kunde faa Betydning til Skade for ham, og fra Konsistoriums Side kunde en Opfattelse i modsat Retning saa meget mindre forudsættes, som der i sammes Skrivelse af 20de Januar 1896 var anvendt et korrekt Udtryk om Pengelønningen, ligesom Konsistorium ved sin nys omtalte Praxis hidtil havde draget Omsorg for, at Overlægelønningen saa vidt muligt ikke blev et illusorisk Vederlag.

Det var derfor ingenlunde, som Konsistorium havde formodet, væsentlig for at ordne Adgangen til Option ved Universitetet, at man besluttede at søge udvirket en allerhøjeste Resolution i Sagen. Dette skete alene af Hensyn til, at Embedsboligens Nedlæggelse maatte betragtes ikke som en temporær, men som en varig Forandring i de ved Resolutionen af 1873 anordnede Lønningsregler. I sin allerunderdanigste Forestilling om Sagen kunde Ministeriet imidlertid ikke undlade at gaa ind paa Konsekvenserne af den foreslaaede Lønningsforandring, i det man til Støtte for sin Indstilling maatte paavise, at Inddragelsen af den paagjældende, ved Beliggenhed og Størrelse værdifulde Embedsbolig ikke kunde antages at medføre nogen Føringelse af Embedets Indtægter i det hele, men snarere en Forbedring af disse. Idet man saaledes nærmest maatte paavise de ubillige Forhold, hvorunder de Professorer, der i Embeds Medfør skulle være Overlæger, vare stillede som Følge af de gjældende Regler, havde Ministeriet i sin Indstilling fremsat væsentlig de samme Betragtninger, som senere vare udtalte af Konsistorium, og i denne Forbindelse maatte man derhos fremhæve, at der ikke havde været nogen Hjemmel for at lade Hospitalet udrede nogen Pension til afgaaede Overlæger. At man endelig i sin Meddelelse af 14de April 1896 udtalte de oftnævnte Konsekvenser af den faldne Resolution, havde sin naturlige Grund i, at man maatte ønske udtrykkelig at fjerne den Uklarhed med Hensyn til Overlægerens Optionsret i det hele, som ellers kunde fremkomme som Følge af Ministeriets Skrivelse af 1ste Februar s. A.

Efter hvad her i det hele var anført, vilde det formentlig være klart, at Ministeriet fra sit Synspunkt ikke havde kunnet finde nogen Anledning til paa Sagens senere Trin at begjære en gjentagen Udtalelse fra Konsistorium, idet man efter alle foreliggende Omstændigheder maatte betragte sammes Erklæring af 20de Januar s. A. som et fyldestgjørende Grundlag for den endelige Ordning af Spørgsmaalet.

Da derhos Adgangen til Option kunde tillægges det vedkommende Professorat paa en Tid, da det var ledigt, saaledes at ingen af de for Tiden fast ansatte Universitetslærere vilde prægraveres derved, kunde der ikke hos Ministeriet herske nogen Tvivl om, at det rette Tidspunkt til Sagens Ordning netop nu var forhaanden. Naar Konsistorium desuagtet havde yttret

Tvivl herom og endog foreslaaet Ordningen udsat, indtil andre lignende Spørgsmaal kunde løses, skulde Ministeriet erindre om de Vanskeligheder, der tidligere vare fremkomne i Tilfælde, hvor man under andre Forhold havde søgt at ordne forskellige Universitetslæreres Adgang til Option; jfr. den i »Meddelelser om Universitetet« m. m. 1849—56 S. 288 ff. omhandlede Sag samt Konsistoriums Skrivelser af 21de April 1887, 1ste Juni 1888 og 20de December 1889 (Univ. Aarb. f. 1886—89 S. 13 ff. og S. 277 samt f. 1889—92 S. 172 ff.), ligesom man i denne Forbindelse skulde bemærke, at for saa vidt Konsistorium til Støtte for den af samme paaberaabte til en vis Grad autonome Myndighed i Optionssager — en Myndighed, som man indenfor dens rette Begrænsning ikke havde tænkt at ville bestride — havde anført, at Spørgsmaalet, af hvem og hvorledes Optionen skete, kun havde Interesse for de normerede Professorer indbyrdes, var det utvivlsomt Ministeriets Pligt blandt andet at drage Omsorg for, at en af Forholdenes Natur flydende Forøgelse af de optionsberettigede Professorers Antal saa vidt muligt skete uden Præjudice for dem, der i Forvejen havde Udsigt til Option.

Ifølge disse Betragtninger turde netop den Omstændighed, at Spørgsmaalet for den medicinske Professor-Overlæges Vedkommende ikke i personlig Henseende var paatrængende, tale til Gunst for den stedfundne Afgjørelse. Ministeriet kunde derfor ikke være enigt med Konsistorium i, at en i og for sig retfærdig Løsning af dette Spørgsmaal burde udsættes alene af Hensyn til, at Professoren i kirurgisk Klinik fremdeles var stillet under en uheldig Lønningsordning, som der for hans Vedkommende ikke for Tiden kunde raades Bod paa uden Overvindelse af særlige Vanskeligheder. Under Hensyn til, at Konsistorium havde lagt særlig Vægt paa den Ulighed, der fremkom mellem de tvende i Henseende til Embedsforretninger ligestillede Professorer, skulde man ikke undlade at tilføje, at den forventede Flytning af Frederiks Hospital muligvis vilde give Anledning til at søge fastsat nye Lønningsregler for Overlægerne eller i det mindste for de to kirurgiske Overlæger, som efter det foreliggende Kommissionsforslag skulde have Bolig i det nye Hospital. Ad denne Vej kunde den nævnte Ulighed eventuelt fjernes, forinden den i personlig Henseende fik aktuel Betydning; men iøvrigt maatte det ikke overses, at det netop ved Kommissionsforslaget var tilsigtet at etablere en vedvarende Ulighed i de tvende her omhandlede Embedsmænds Lønningsmaade, som vilde faa en skærpet Betydning ved Hospitalets Flytning til en Udkant af Byen.

Naar det under Henviisning til denne Bygningsplan var anført, at Spørgsmaal, der i alt væsentlig vare ganske ensartede med det her omhandlede, kunde ventes at ville reise sig i flere Tilfælde, f. Ex. naar Professoren i Bakteriologi fik Embedsbolig i den paatænkte nye Hospitalsbygning, skulde Ministeriet gjøre opmærksom paa, at de to nye Embedsboliger, nemlig for Professorerne i pathologisk Anatomi og i Bakteriologi, der vare planlagte i eller ved de nye lægevidenskabelige Institutter, selvfølgelig vilde blive en Bestanddel af de Paagjældendes Lønning som Universitetslærere, ligesom andre nu eksisterende Professorboliger, og selvfølgelig danne en Modsætning til de her i Sagen omhandlede Overlægeboliger, der vare et Vederlag for Hospitalsgjerning, som det nærmere var omtalt af Konsistorium. Ministeriet

kunde derfor ikke se, at der ved den antydede Foranstaltning vilde fremkomme nye Spørgsmaal, endsigse saadanne, som vare ensartede med det her foreliggende. Derimod turde det i nærværende Sammenhæng have en vis Interesse, at der viste sig Udsigt til en Indskrænkning af de optionsberettigede Professorers Antal i Lighed med, hvad der i de senere Aar var sket ved Opførelsen af flere Embedsboliger for specielle Professorater (i Botanik, i Plantefysiologi, i Fysik og i Kemi).

I Forbindelse med det anførte vilde Ministeriet ikke undlade at benytte Lejligheden til at henstille til Konsistoriums Overvejelse, om ikke den af samme hævdede Praxis, der havde givet Anledning til nærværende Sag, nemlig at Optionsret ved Universitetet er nægtet enhver, som andet Steds fra enten nyder Fribolig in natura eller Huslejegotdgjørelse, hvilket ikke saas at have nogen udtrykkelig Hjemmel udenfor den af Konsistorium antagne Sædvane, jævnlig maatte føre til Resultater, der vare i Strid med Forholdenes Natur. Saadanne Emolumenter som de nævnte vilde nemlig i de fleste Tilfælde være et Vederlag for et Arbejde, der af den ene eller den anden Grund var paalagt vedkommende Professor udenfor hans Universitetsgjerning, og det syntes derfor at være lidet billigt, at de altid medførte Tab af Optionsretten, saa meget mere, som Universitetets Huslejeportioner efter de nuværende reelle Forhold væsentlig havde Karakteren af et Alderstillæg til Lønningen.

Endelig bemærkede Ministeriet, at det i Henhold til det anførte ikke havde fundet tilstrækkelig Anledning til at tage noget Forbehold i den af Konsistorium foreslaaede Retning overfor Professor i medicinsk Klinik Dr. Faber, om hvis Udnævnelse Ministeriet henviste sin Skrivelse herom af 20de Maj s. A.

4. Besættelsen af det ved Professor, Dr. med. Edm. Hansen Gruts Afgang ledigblevne Professorat i Ophthalmologi.

Efter at der under 27de Juli 1895 var blevet meddelt Professor i Ophthalmologi, Dr. med. Edm. Hansen Grut Afsked fra bemeldte Embede fra 31te Januar 1896, anmodede Kirke- og Undervisningsministeriet under 6te August 1895 Konsistorium om at ville indhente Forslag fra det lægevidenskabelige Fakultet angaaende den derved ledigblevne Lærerposts Besættelse.

Konsistorium indsendte derefter under 12te September s. A. en Skrivelse fra Fakultetet, hvori dette foreslog, at fornævnte Lærerpost strax opsloges vakant med en Ansøgningsfrist af 3 Uger, idet samtidigt den i Universitetets Retsregler § 40 formulerede Ordlyd af den herhen hørende fundatsmæssige Bestemmelse anførtes: »Findes til et akademisk Lærerembede flere Ansøgere, mellem hvilke Valget findes tvivlsomt, skal der holdes offentlig Konkurrence.« Konsistorium sluttede sig til Fakultetets Forslag.

Ved Skrivelse af 10de og 11te Oktober s. A. tilstillede Ministeriet Konsistorium de indkomne Ansøgninger fra Dr. med. J. Bjerrum, Korpsslæge G. Norrie og Dr. med. M. Tscherning.

Efter at disse Ansøgninger havde været sendte til Fakultetets Erklæring, indsendte Konsistorium under 11te December s. A. en Skrivelse af 15te November s. A., hvori *Fakultetet* udtalte, at *dets Flertal* (Professorerne, Dr. Saxtorph, Dr. C. Lange, Dr. J. H. Chievitz, Dr. Chr. Bohr, Dr. Chr. Gram og Dr. C. J. Salomonsen samt Docent, Dr. O. Bloch) ved de i den Anledning foretagne Overvejelser var kommet til den Mening, at her forelaa det i Universitetets Retsregler § 40, Stykke 4 omhandlede Tilfælde, og det skulde derfor tillade sig at foreslaa, at der afholdtes offentlig Konkurrence om Posten, dog saaledes, at Konkurrencen begrænsedes til kun at gjælde for de tre Ansøgere. Et Mindretal havde derimod afgivet en Erklæring, i hvilken dette tilraadede, at Dr. med. J. Bjerrum uden Konkurrence ansattes som Professor i Ophthalmologi.

I Anledning af denne Mindretallets Erklæring skulde Fakultetet gjøre følgende Bemærkninger.

Om end Diskussionen i Fakultetet hovedsagelig havde drejet sig om Dr. Bjerrum og Dr. Tscherning, forelaa der dog ikke nogen Fakultetsudtalelse om Korpslæge G. Norries Kvalifikationer af det af Mindretallet angivne Indhold. Naar Dr. Tscherning havde gjort sig bekjendt ved betydelige videnskabelige Arbejder, hvoriblandt ogsaa en efter Mindretallets Ord god og fortjenstfuld Doktordisputats om et klinisk Æmne, maatte han herved have erhvervet sig et billigt Krav paa, at der gaves ham Lejlighed til ved offentlig Konkurrence at vise, hvorvidt han ogsaa var i Besiddelse af den Evne til klinisk Undervisning, med Hensyn til hvilken der for Dr. Bjerrums Vedkommende allerede forelaa Vidnesbyrd.

Det var rigtigt, at den ophthalmologiske Lærerpост for saa vidt var exceptionelt stillet, som der med den ikke var forbundet en egen Klinik, hvorimod der ved Postens Oprettelse blev truffet Overenskomst med Professor, Dr. Grut angaaende Benyttelsen af hans Klinik ved Undervisningen. Men Fakultetet havde netop benyttet Lejligheden ved det forestaaende Professor-skifte til at søge denne exceptionelle Stilling forandret til en Ordning, hvorved der sikredes Universitetet en fast, af vekslede personale Omstændigheder uafhængig Klinik, og havde ved det derom til Ministeriet indgivet Forslag blandt andet haabet at fjerne enhver Anledning til, at der ved indtrædende Vakancer kunde komme Hensyn frem, som det var lidet ønskeligt at tage i Betragtning ved Bedømmelsen af Adkomster til en Lærerpост ved Universitetet.

Fakultetets Mindretal (Professorerne, Dr. C. Reisz, Dr. A. Stadfeldt, Dr. C. G. Gædeken, Dr. P. Plum og Dr. Edm. Hansen Grut) udtalte i sin Erklæring, at det ikke kunde slutte sig til Flertallets Forslag, men indstillede, at Posten besattes uden Konkurrence med Dr. Bjerrum, med følgende Motivering. Til Posten havde der meldt sig 3 Ansøgere. Der havde ikke i Fakultetet været nogen Tvivl om, at Korpslæge Norries Virksomhed som Ophthalmolog og hans litterære Arbejder ikke vare af en saadan Beskaffenhed, at man vilde have anset en Konkurrence for nødvendig, naar kun han sammen med en af de to andre Ansøgere havde søgt Pladsen. Derimod havde Fakultetets Flertal ment, at Sagen stillede sig anderledes, naar Talen var om Dr. Bjerrum og Dr. Tscherning. Retsreglernes § 40 var saalydende:

»Findes til et akademisk Lærerembede flere Ansøgere, mellem hvilke Valget findes tvivlsomt, skal der holdes offentlig Konkurrence«.

Efter de foreliggende Oplysninger og Omstændigheder var der for Mindretallet ikke nogen Tvivl om, at Dr. Bjerrum var den mest skikkede til at beklæde den ledige ophthalmologiske Lærerpost, der hovedsagelig havde det Maal at give de Studerende klinisk Undervisning.

Dr. Bjerrum havde i 17 Aar paa den hidtilværende Universitetsklinik, der besøgte af c. 5000 Patienter aarlig, beskæftiget sig med praktisk Ophthalmologi. Han havde haft rig Lejlighed til selvstændig praktisk Virksomhed, til at operere og fremfor alt til at undervise. I en Række af Aar havde han paa yderst tilfredsstillende Maade suppleret Universitets-Professorens Undervisning ved at give offentlige Kursus i Ophthalmoskopi, Funktionslære etc. Han havde udgivet Haandbøger i de Æmner, som han havde doceret, der vare blevne saaledes paaskjønnede, at man uden Paa-virkning fra hans Side havde oversat dem paa Fransk og paa Tysk. Hans litterære Produkter vare mangfoldige. Ogsaa disse havde været fuldt paaskjønnede i Udlandet, og hans Arbejder om Lyssans og Synsfelt bleve citerede af alle Forfattere, som skrev om disse Æmner. Alle hans Arbejder vare af hovedsagelig klinisk Indhold. Han havde desuden i en Aarrække redigeret »Nordisk ophthalmologisk Tidsskrift«, og han havde i dette Foretagende nedlagt betydeligt Arbejde og til dets Fremme gjort betydelige pekuniære Ofre.

Dr. Tscherning, der havde faaet sin ophthalmologiske Opdragelse paa den nuværende Universitetsklinik, havde for 13 Aar siden skrevet en god og fortjenstfuld Doktordisputats om Myopi — det eneste kliniske Arbejde, der var udgaaet fra hans Haand. Han forlod derpaa sit Fædreland og havde i den forløbne Tid staaet ganske udenfor det Arbejde, der herhjemme var gjort i den ophthalmologiske Opdragelses og Undervisnings Tjeneste. Han fik Ansættelse som Directeur adjoint ved Laboratoire de la Sorbonne i Paris. Der fandtes dér aldeles intet klinisk Materiale, og Arbejderne dér vare strengt videnskabelige paa den physiologiske Optiks Omraade. Han havde gjort en hel Del overmaade fortjenstfulde Arbejder i denne Retning og han nød megen, og det vel fortjent, Anerkjendelse i Frankrig som physiologisk Optiker. Om hans kliniske Virksomhed i de senere Aar vidstes kun, at han et Par Gange ugentlig havde erstattet sin Chef, Dr. Javal, ved et Klientel i et af Departementerne. Forøvrigt havde han formentlig kun haft ringe Virksomhed som praktisk Ophthalmolog. Klinisk Undervisning havde han aldrig givet; hans Evner og Begavelse vare gaaede i en hel anden Retning.

For Mindretallet kunde der herefter ikke være nogen Tvivl om, hvem af de to Ansøgere der var den mest skikkede til at overtage en praktisk klinisk Virksomhed og Lærerpost.

Dertil kom nu et andet Forhold, som for Mindretallet havde den allerstørste Vægt, og som stillede denne Universitetets Lærerpost i en ganske exceptionel Stilling, og gjorde den lidet skikket til en Konkurrence, og det var, at der ikke fandtes nogen fast ophthalmologisk Klinik ved Universitetet. Den private Klinik, som hidtil mod det forholdsvis ringe Vederlag af 1800

Kr. om Aaret havde præsteret det nødvendige Materiale, Apparater, Lokaler etc. til Undervisningen, vilde fremdeles paa de samme Betingelser staa til Universitetets Tjeneste, hvis Dr. Bjerrum ansattes som Docent, idet han var Medbestyrer af denne Klinik, og Professor, Dr. Edm. Hansen Grut i saa Fald vilde sikre Universitetet dette Forholds Opretholdelse, indtil Universitetet om — forhaabentlig ikke ret mange Aar — fik sin egen ophthalmologiske Klinik og Hospitalsafdeling.

Helt anderledes blev Forholdet, naar en Konkurrence skulde afholdes. De to andre Ansøgere havde intet Undervisningsapparat. Dette maatte Staten altsaa forud skaffe til Veje, og det maatte være til den Sejrendes Disposition, selv om Dr. Bjerrum blev Sejerherre, da det selvfølgelig ikke kunde forlanges, at han skulde konkurrere paa andre Betingelser, end de to andre Ansøgere.

Indretningen og Driften af en saadan Statsanstalt vilde imidlertid kræve Tilskud fra Statens Side, som langt overgik, hvad der hidtil var ydet til den bestaaende Klinik. Efter et kalkulatorisk Overslag vilde der udkræves, foruden en større Sum en Gang for alle, et aarligt Tilskud af mindst 6000 Kr., og derfor vilde kun de allertarveligste Fordringer kunne opfyldes.

Selv om Ministeriet skulde ville fremsætte Forlangende om en saadan forøget Udgift paa det kommende Finanslovsforslag, ansaa Mindretallet det for meget tvivlsomt, om Rigsdagen vilde bevilge en saadan, for hvilken der i Virkeligheden ikke opnaaedes nogen som helst reel Fordel. Skulde Rigsdagen nægte en saadan Bevilling, da vilde man ved næste Halvaars Begyndelse være i en fortvivlet Situation med Hensyn til dette Spørgsmaal o: uden noget Apparat til den ophthalmologiske Undervisning. Og selv om det forøgede Tilskud blev bevilget, vilde der højst sandsynligt hengaa Aar og Dag, før den nye Institution kunde tilvejebringe et til Undervisningen tilstrækkeligt Materiale, og dog maatte der ogsaa i den Tid afkræves de Studerende Attest for at have gennemgaaet det befalede Kursus i Ophthalmologi, før de stedtes til Examen. Da Mindretallet saaledes mente, at en Konkurrence vilde medføre betydelig forøgede Udgifter uden tilsvarende Fordele og rimeligvis en Vanskelighed for Undervisningens regelmæssige Fortsættelse i den første Tid, og da det mente, at Dr. Bjerrum utvivlsomt havde de bedste Kvalifikationer til den ledige Plads, tilraadete det, at han uden Konkurrence blev ansat som Professor i Ophthalmologi.

Konsistorium bemærkede, at et Flertal (7) af dets Medlemmer havde sluttet sig til Fakultetets Flertals Forslag, medens et Mindretal (6) af dets Medlemmer havde sluttet sig til Fakultetets Mindretals Forslag.

Under 11te December 1895 indsendte Konsistorium med sin Anbefaling til Ministeriet et Andragende fra Fakultetet angaaende *Oprettelsen af en Universitetsklinik for Øjensygdomme*.

Fakultetet bemærkede, at, som det var Ministeriet bekendt, havde Universitetets ophthalmologiske Undervisning hidtil fundet Sted med Benyttelse af Professor, Dr. Gruts Klinik, og Universitetet vilde, naar denne til 1ste Februar 1896 fratraadte sin Lærerpost, staa uden denne nødvendige Betingelse for Undervisningen i Øjensygdomme. Det vilde erindres, at Fakul-

tetet under de mangeaarige Forhandlinger angaaende Tilvejebringelsen af forbedrede Undervisningsbetingelser, blandt andet i de kliniske Fag, stedsse havde betonet Nødvendigheden af, at der blev oprettet en selvstændig ophthalmologisk Universitetsklinik; og en saadan fandtes, som bekjendt, medoptaget i de nylig fuldendte Planer til et nyt Frederiks Hospital. Da denne imidlertid under ingen Omstændigheder vilde kunne tages i Brug for efter flere Aars Forløb, og da Fakultetet nødvendigvis maatte raade over en Klinik for at kunne afholde de ved kgl. Resolution af 19de December 1882 paabudte Kursus, skulde Fakultetet anholde om, at Ministeriet vilde søge oprettet en ophthalmologisk Universitetsklinik, som kunde være til Brug for Professoren i Ophthalmologi, indtil den paatænkte Hospitalsklinik traadte i Virksomhed.

En saadan midlertidig Klinik maatte komme i Stand paa den Maade, at der lejedes et Lokale med de fornødne Modtagelsesrum, Undersøgelsesrum o. s. v., hvor Professoren i Ophthalmologi kunde yde Patienterne gratis Behandling og samtidig give de Studerende Lejlighed til at blive bekjendt med Sygdommen. Det var en Selvfølge, at en saadan Institution ikke vilde kunne opstaa med et Slag, men at Klientelet lidt efter lidt maatte samle sig om Bestyrerens Personlighed; ogsaa af denne Grund vilde det være hensigtsmæssigt allerede nu at gjøre de nødvendige Skridt til dens Oprettelse. De Bekostninger, der vilde medføres ved en saadan Klinik, hvis Indretning var beregnet paa kun at bestaa midlertidigt, vilde efter et Minimumoverslag udgjøre 6000 Kr. aarlig og 5000 Kr. en Gang for alle til Montering. Herved maatte dog bemærkes, at Inventariet for en stor Del vilde kunne overflyttes, og at man naturligvis ved en saadan Institution maatte tage med i Betragtning, at de anvendte Beløb kom Samfundet til gode ikke blot gennem Undervisningen, men tillige, og paa en langt mere følelig direkte Maade, ved den Hjælp, som ydedes de mange ubemidlede Øjensyge. Fakultetet androg derfor om, at Ministeriet vilde gjøre Skridt til Oprettelsen af en Universitetsklinik for Øjensygdomme, der selvfølgelig maatte ønskes at kunne træde i Virksomhed snarest muligt.

Efter Ministeriets Anmodning blev der under 23de Januar 1896 af Konsistorium indsendt en Skrivelse af 14de s. M. fra Fakultetet med specificeret Overslag over Udgifterne ved Oprettelsen og Virksomheden af fornævnte Klinik.

Fakultetet meddelte — næst at bemærke, at de af Fakultetet tidligere nævnte Beløb 6000 Kr. aarlig og 5000 Kr. en Gang for alle vare et Minimum beregnet paa en Klinik, der kunde virke interimistisk indtil den ved det nye Frederiks Hospital projekterede Anstalts Oprettelse, — at de 5000 Kr. tænktes anvendte til Montering af Værelser og — hovedsagelig — til Anskaffelse af Instrumenter, og at de 6000 Kr., der vare foreslaaede til den aarlige Drift, fremkom ved følgende specificerede Beregning:

1. Husleje for en Lejlighed, bestaaende af: a. Konsultationsværelse, tillige Auditorium for 40—50 Studenter og Operationsstue, b. Venteværelse, c. Værelse for Funktionsundersøgelse, d. Øjenspejlværelse, e. og f. Sygeværelser (3 Mænd, 3 Kvinder), g. To Værelser til Betjeningen,

h. Værelse for en Sygeplejerske. Desuden Forstue og Udenomsbe-	kvemmeligheder	2000 Kr.
2. Løn til en Mand og en Kone for at besørge alt Økonomien	vedkommende	500 —
3. Begyndelsesløn til en Sygeplejerske		180 —
4. Brændsel og Lys		300 —
5. Bespising af 8 Personer (5 Patienter og 3 af Betjeningen)	à 1 Kr. daglig	2920 —
6. Apothekerregning		300 —
7. Vadsk		200 —
8. Reparation og Fornyelse af Instrumenter		500 —
9. Assistent		600 —
10. Uforudsete Udgifter		300 —
	Ialt Udgift	7800 Kr.
Som Indtægt forventedes at kunne paaregnes ca.		1800 —
hvorefter Udgiften vilde blive aarlig		6000 Kr.

Indtægten forventes at ville fremkomme ved Betaling af de paa Kliniken henliggende Patienter.

I Skrivelse af 23de December 1895 meddelte *Ministeriet* Konsistorium, at det bifaldt Forslaget om, at der afholdtes Konkurrence, saaledes at denne indskrænkedes til de 3 Ansøgere, samt anmodede Konsistorium om Meddelelse om, efter hvilke Regler Konkurrencen forventes at burde afholdes. Ministeriet tilføjede, at det ved Ændringsforslag til Finanslovforslaget for 1896—97 vilde søge bevilget det fornødne Beløb til Oprettelsen af en Universitetsklinik for Øjensygdomme.

Konsistorium indsendte derpaa under 20de Januar 1896 en Skrivelse fra Fakultetet, hvori foresloges følgende *Ordning af Konkurrencen*:

»Der fordres af Konkurrenterne:

1. Indsendelse til Censurkomiteen af de af Konkurrenterne tidligere offentliggjorte videnskabelige Arbejder, som de ønske tagne i Betragtning ved Komiteens Bedømmelse af deres Kvalifikationer.
2. En klinisk Forelæsning over en eller flere Patienter, der undersøges i Censorernes Nærværelse. Forelæsningen holdes $\frac{1}{4}$ Time efter at Undersøgelsen er sluttet.
3. En klinisk Prøve bestaaende i Undersøgelse af en Patient i Censorernes Nærværelse og en den følgende Dag holdt Forelæsning over det Fundne af indtil én Times Varighed.
4. En theoretisk Forelæsning af én Times Varighed over et opgivet Æmne, fælles for alle Konkurrenterne.

Forelæsningen holdes med to Dages Forberedelse.

Samtlige Forelæsninger tænkes holdte for Studenter.

Censurkomiteen sammensættes af 8 Medlemmer, nemlig: det lægevidenskabelige Fakultets Dekanus, 4 af Fakultetet valgte Censorer, der enten ere Medlemmer af Fakultetet eller Ophthalmologer fra Sverrig-Norge, og 3 Censorer, der ikke ere Medlemmer af det lægevidenskabelige Fakultet og som vælges af det medicinske Selskabs staaende Udvalg.

Endelig foreslog Fakultetet, at Prøverne holdtes i Foraarshalvaaret 1896, saa snart Omstændighederne maatte tillade det.

Under 4de Marts s. A. meddelte *Ministeriet* Konsistorium, at det ved Ændringsforslag til 3die Behandling i Folkethinget af Finanslovforslaget for 1896—97 havde søgt den fornævnte Bevilling til Oprettelsen og Virksomheden af en Universitetsklinik for Øjensygdomme; men at det ved de Forhandlinger, der havde fundet Sted med Finansudvalget om denne Bevilling, havde vist sig, at der ikke var Udsigt til, at Beløbet vilde blive bevilget. Da Ministeriet antog, at man baade i Konsistorium og det lægevidenskabelige Fakultet ved Overvejelserne om Professorpostens Besættelse var gaaet ud fra den Forudsætning, at der vilde blive oprettet en Universitetsklinik, anmodede Ministeriet Konsistorium om en Udtalelse om, hvorvidt dette under de foreliggende Omstændigheder maatte fastholde Forslaget om, at der afholdtes en Konkurrence om Professorposten, uagtet der ikke for Universitetets Regning vilde blive oprettet en Klinik, eller om det maatte findes rettest at besætte Posten uden Konkurrence, i hvilket sidste Tilfælde Ministeriet imødesaa en Indstilling om Besættelsen.

Konsistorium indsendte under 25de Marts s. A. en Erklæring af 17de s. M. fra *Fakultetet*, hvori *dettes Flertal* (Professorerne, Dr. Saxtorph, Dr. C. Lange, Dr. J. H. Chievitz, Dr. Chr. Bohr, Dr. Chr. Gram og Dr. C. J. Salomonsen samt Docent, Dr. O. Bloch) bemærkede, at Fakultetet, efter at Forslaget om en Bevilling til Oprettelsen af en ophthalmologisk Universitetsklinik maatte betragtes som bortfaldet, efter bedste Evne skulde bestræbe sig for at give de 1800 Kr., der herefter var den hele Sum, der for Øjeblikket var til Raadighed for den kliniske Undervisning i nævnte Fag, en saadan Anvendelse, at der midlertidigt for dette Beløb kunde foranstaltes en praktisk Undervisning i Ophthalmologi; det var imidlertid at forudse, at det vilde vise sig nødvendigt, at dette Beløb blev udvidet saa snart som Omstændighederne tillod det, og Fakultetet skulde da tillade sig, naar Professoratet i Ophthalmologi var blevet besat, at indkomme med et hertil sigtende Andragende. Naar Fakultetet havde ment at maatte se bort fra, at Udgifterne ved den i Undervisningens Tjeneste anvendte ophthalmologiske Klinik ligesom hidtil bleve afholdte af Professor Grut mod et Tilskud af 1800 Kr. aarlig, var Grunden hertil at søge i, at Professor Grut, hvem Fakultetet skyldte særdeles megen Tak for hans opofrende Virksomhed for den kliniske ophthalmologiske Undervisning, fremtidig kun var villig til at opretholde den nævnte Ordning under Forudsætning af, at en bestemt af Ansøgerne, Dr. Bjerrum, blev ansat uden Konkurrence i den ledige Plads, saaledes som det fremgik af hans tidligere Minoritetsvotum i denne Sag.

Angaaende Besættelsesmaaden skulde Fakultetet bemærke, at det i sin Tid foreslog Konkurrence i Overensstemmelse med Retsreglernes § 40, da der herskede udtalt Tvivl om, hvem af Ansøgerne man burde give Fortrinet. Dette Forhold bestod fremdeles uforandret, og Fakultetet skulde derfor indstille, at der ingen Forandring skete i den ved Ministeriets Skrivelse af 23de December 1895 til Konsistorium bifaldte Besættelsesmaade, men at der blev afholdt Konkurrence om det ledige Professorat i Ophthalmologi.

Fakultetets Mindretal (Professorerne, Dr. C. Reisz, Dr. A. Stadfeldt, Dr. C. G. Gædeken og Dr. P. Plum) bemærkede, at det ikke kunde tiltræde Fakultetets Flertals Votum i Sagen. Det forstod, at man ved Udsigten til at erholde en — om end tarvelig — Universitetsklinik for Ophthalmologi kunde stemme for at opgive det gode Apparat, som i Professor, Dr. Gruts Klinik hidtil havde staaet til denne Undervisnings Tjeneste, men det fremgik jo af Ministeriets Skrivelse af 4de s. M., at den nødvendige Bevilling hertil ikke havde kunnet erholdes, og at en Universitetsklinik altsaa ikke nu vilde blive oprettet. Selv om man fremtidig kunde regne paa det aarlige Tilskud af 1800 Kr., som hidtil har været ydet Professor Grut som Tilskud til hans Klinik, vilde denne Sum efter Mindretallets Formening være fuldstændig utilstrækkelig til at erholde noget, der paa nogen Maade kunde sammenlignes med hvad Professor Gruts Klinik havde ydet, ja til blot paa en nogenlunde værdig Maade at opfylde de Fordringer, som absolut maatte stilles til en Anstalt for Universitetets Undervisning i Ophthalmologi. Mindretallet maatte derfor paa det bestemteste tilraade, at man med Tak og Paaskjønnelse modtog Professor Gruts gode Tilbud, hvorved han stillede sin Klinik, der aarlig kostede ca. 15000 Kr., til Tjeneste for Universitetet — indtil dette fik oprettet sin egen Klinik — paa den af ham stillede Betingelse, og at altsaa Dr. Bjerrum uden Konkurrence blev ansat som Professor i Ophthalmologi. Mindretallet havde saa meget mindre Betænkelighed ved denne Afgjørelse af Spørgsmaalet, som det — ligesom Professor Grut — ansaa Dr. Bjerrum for at have de største Adkomster til det ledige Professorat. Undervisningen i Ophthalmologi vilde da kunne fortsættes under de samme gode Forhold, hvorunder den hidtil havde været ydet, indtil Universitetet fik sin egen Klinik for Øjensyge, medens man ved en anden Ordning enten udsatte Undervisningen for at lide ved et mangelfuldt og daarligt Apparat, eller nødvendiggjorde meget betydeligt forøgede Fordringer til Budgettet.

Konsistorium bemærkede, at *dets Flertal* (12) skulde indstille, at der, i Overensstemmelse med Udtalelsen fra Fakultetets Flertal, afholdtes Konkurrence, idet der, efter at denne engang var besluttet, ikke forelaa nogen Grund til at fravige den ved nævnte Beslutning tilkjendegivne Dom om de mulige Kandidaters indbyrdes Forhold. At foretrække en bestemt Kandidat alene for derved at faa en vis privat Klinik til Raadighed for den videnskabelige Undervisning, syntes at være mindre rigtigt, i alt Fald saa længe det ikke var nødvendigt for overhovedet at skaffe den eventuelle Professor en Klinik, og en saadan Nødvendighed kunde ikke erkjendes at foreligge.

Konsistoriums *Mindretal* (4) sluttede sig til Forslaget fra Fakultetets *Mindretal* om, at Dr. Bjerrum ansattes uden Konkurrence.

I Anledning af fornævnte Indstilling tilskrev *Ministeriet* under 24de April s. A. Konsistorium, at det i den indsendte Fakultetserklæring var udtalt af Fakultets Flertal, at det, saa snart Professoratet var blevet besat, vilde blive nødvendigt at søge det Beløb forhøjet, der hidtil havde været til Raadighed for den ophthalmologiske Undervisning ved Universitetet. Efter den Stilling, Rigsdagen i den afvigte Session havde indtaget overfor Forslaget om en Bevilling til en ophthalmologisk Klinik, kunde Ministeriet

imidlertid ikke gaa ud fra, at et Forslag om Forhøjelse af Beløbet til den ophthalmologiske Undervisning vilde blive vedtaget i Rigsdagen. Som Følge heraf havde Ministeriet ikke kunnet anse det for forsvarligt at følge den af Konsistoriums og Fakultetets Flertal gjorte Indstilling om Afholdelsen af en Konkurrence.

Derimod havde Ministeriet kunnet slutte sig til det af Konsistoriums og Fakultetets Mindretal stillede Forslag. Efter hvad der var fremhævet saavel af Fakultetets Flertal som af dets Mindretal angaaende Dr. Bjerrums Kvalifikationer, havde Ministeriet ikke kunnet drage i Tvivl, at han var fuldt værdig til at beklæde Professorembedet, og naar dertil kom, at han — som det ogsaa var Konsistorium bekendt — var den eneste af Ansøgerne, der ved sin Ansættelse vilde kunne fjerne de omhandlede Vanskeligheder med Hensyn til Anskaffelsen af det nødvendige kliniske Apparat, hvorom der forelaa Ministeriet en tilstrækkelig bindende Erklæring fra Professor Grut, havde Ministeriet ment at tjene Universitetets Tarv bedst ved at foreslaa det ledige Embede besat med Dr. Bjerrum.

Ministeriet meddelte derhos, at Dr. med. *Jannik Bjerrum* under 23de April s. A. allernaadigst var bleven udnævnt til Professor i Ophthalmologi.

5. Besættelsen af det ved Professor i græsk og latinsk Filologi og Arkæologi, Dr. phil. & juris J. L. Ussings Afgang ledigblevne Professorat.

Efter at Professor i græsk og latinsk Filologi og Arkæologi, Dr. phil. & juris J. L. Ussing under 8de Oktober 1895 var bleven entlediget fra bemeldte Embede fra Udgangen af Aaret 1895, anmodede Kirke- og Undervisningsministeriet ved Skrivelse af 10de s. M. Konsistorium om at indsende Forslag angaaende det ledigblevne Professorats Besættelse.

Under 7de November s. A. indsendte Konsistorium til Ministeriet en Erklæring af 25de Oktober s. A. fra det filosofiske Fakultet, hvori dette udtalte, at det først skulde bemærke, at skjønt Professor Ussings Virksomhed som Universitetslærer havde omfattet baade Filologi og Arkæologi, maatte en Kombination af begge disse Fag paa samme Professors Haand nu anses for umulig, saaledes som Arkæologien havde udviklet sig i den senere Tid, og saaledes som den utvivlsomt yderligere vilde udvikle sig. Ganske vist maatte en dygtig klassisk Filolog tillige have arkæologiske Kundskaber, og hos en filologisk Professor maatte det forudsættes, at han ved Skoleembeds-examen maatte kunne prøve Kandidaterne i dette Fag; men en dybere videnskabelig Indsigt i den klassiske Arkæologi, saaledes at dette Fag kunde drives paa en Maade, der var vort Land og vort Aandsliv værdig, kunde kun findes hos den, der lod det være sin vigtigste Livsopgave. Fakultetet maatte derfor indstille, at det Professorat, der skulde besættes, blev opfattet som og benævnt som Professoratet i klassisk Filologi, ligesom Tilfældet var ved Professor Gertz's Udnævnelse i 1879. Hvad Arkæologien angik, havde Professor Ussing med sin varme Kjærlighed til vort Universitet erklæret sig villig til ogsaa efter sin Entledigelse at holde arkæologiske Forelæsninger og Øvelser som Privatdocent; men hvor værdifuldt end dette Tilbud var,

laa det dog i Sagen selv, at dette kun kunde opfattes som en Tjeneste, der midlertidig vistes Universitetet, og Fakultetet kunde ved denne Lejlighed ikke undlade at fremhæve, at det Tidspunkt vilde komme, da det vilde blive nødvendigt at oprette, om end ikke et Professorat, saa dog en Docentur i den klassiske Arkæologi, en Post, der dog selvfølgelig kun kunde beklædes af en Mand, der havde omfattende og grundige Kundskaber i Filologi.

Hvad selve Besættelsen af det ledigblevne Professorat angik, forekom det Fakultetet, at Professor, Dr. phil. Johan Ludvig Heiberg, som det havde Grund til at anse for villig til at overtage den ledige Post, maatte anses for selvskreven til samme. Han havde allerede i mange Aar havt et anset Navn i den filologiske Verden, og Tallet af hans udgivne Skrifter var meget betydeligt. Han debuterede med sin Disputats Quæstiones Archimedæ 1879; herefter fulgte hans Udgave af Archimedes i 3 Bind 1880—81; Udgaven af Euklid i 6 Bind 1883—95; Udgaven af Appolonius fra Perge 1891—93 i 2 Bind; endelig den efter Berlinerakademiets Foranstaltning besørgede Udgave af Simplicius Kommentar til Aristoteles de Coelo. Hertil kom endnu en stor Mængde Afhandlinger om græske Matematikere i forskellige tyske Tidsskrifter og den af det danske Videnskabernes Selskab udgivne arabiske Kommentar til Euklid. Vilde nogen herefter tro, at Professor Heiberg ensidig syslede med græsk Matematik, vilde dette være en stor Fejltagelse. Hans Studier strakte sig over hele den klassiske Oldtid, og et Vidnesbyrd herom var de populære Smaaskrifter, han havde udgivet i det filologisk-historiske Samfunds Studier over Sprog- og Oldtidsvidenskab: Kvindespørgsmaalet i det gamle Athen, Gjenoplivelsen af Studiet af Græsk, Afforismer om Hippokrates, Et mislykket Renaissancetilløb, Eros, En Samfundsreformatør, samt hans særlig udgivne Bog: Attiske Gravmæler. Allerede i 1883, 28 Aar gammel, blev han optaget til Medlem af Videnskabernes Selskab. Han havde i en lang Aarrække været Censor i de filologiske Fag ved Skoleembedsexamen, og ligesom han var en anerkjendt dygtig Skolemand, vilde de, der havde hørt hans Foredrag i Filologisk Samfund og andetsteds, bevidne, at hans mundtlige Fremstilling var baade klar og fængslende.

Idet Fakultetet saaledes varmt maatte anbefale, at Professor Heiberg kaldtes til det ledigblevne Professorat, skulde det endnu blot oplyse, hvorfor det ved denne Lejlighed ikke havde taget Hensyn til de to agtede Videnskabsmænd, der for Øjeblikket virkede som Docenter i klassisk Filologi ved Universitetet. Hvad angik den ene af disse, Dr. phil. O. Siesbye, laa det allerede deri, at denne personlig vilde være ganske uvillig til at overtage et Professorat. Den anden, Dr. phil. A. B. Drachmann, var vel en Videnskabsmand af fremragende Evner og omfattende Kundskaber, som i sig selv vilde være fuldstændig i Stand til at opfylde et Professorat; men han stod dog i Alder og ganske naturlig da ogsaa i sin videnskabelige Produktions Omfang tilbage for Professor Heiberg, og da han for faa Aar siden blev knyttet til Universitetet, blev det ogsaa meddelt ham, at han ikke vilde kunne vente, at Fakultetet vilde foreslaa ham til at beklæde det Professorat, hvis snarlige Ledigblivelse da allerede kunde forudses.

Konsistorium indstillede i Henhold til Fakultetets Udtalelser, at Pro-

fessor, Dr. phil. Heiberg søgtes udnævnt til Professor i klassisk Filologi fra 1ste Januar 1896 at regne.

Ved Skrivelse af 23de November 1895 meddelte Ministeriet Konsistorium, at Professor, Dr. phil. *Johan Ludvig Heiberg* under 22de s. M. allernaadigst var bleven udnævnt til Professor i klassisk Filologi, dog saaledes at det var paalagt ham, naar det maatte forlanges, tillige at docere Arkæologi, fra 1ste Januar 1896 at regne.

6. Honorar til Dr. phil. Angul Hammerich for at holde Forelæsninger over Musikens Historie.

Fra Kirke- og Undervisningsministeriet modtog Konsistorium under 25de Maj 1895 et Andragende, hvori Dr. phil. A. Hammerich henstillede, at det toges under Overvejelse, om der maatte findes Anledning til at optage Musikhistorie som Lærefag ved Universitetet.

Dr. Hammerich bemærkede i sin Skrivelse, at han i Foraarshalvaaret 1895 havde holdt en Række offentlige Forelæsninger over en Del af Musikens Historie, den kristne Oldtid og den tidligere Middelalder. Den hele Forelæsningsrække var blevet fulgt af saa mange Tilhørere, som det store Auditorium Nr. 6 kunde rumme. Han tillod sig at fremhæve dette Moment, fordi det bedre end mange Ord gav Udtryk for, at Musikhistorien ikke var nogen død Videnskab herhjemme. Fra sine tidligere private Foredrag havde han gjort samme Erfaring, saa at han i denne sin Henvendelse til Ministeriet turde gaa ud fra, at den store Tilslutning, hans Forelæsninger saaledes havde fundet, ikke var nogen Tilfældighed, men grundede sig paa en virkelig tilstede værende Trang til Kundskab og Belæring paa dette Omraade. Det vilde være Ministeriet bekjendt, at Musikvidenskaben ikke var repræsenteret ved Universitetet i Kjøbenhavn. Fra gammel Tid vidste vi vel om en Lærestol i Musik, der havde været knyttet til Universitetet gennem flere Aarhundreder. Saa vidt Andrageren bekjendt, bestod den siden Reformationen lige indtil omtrent 1750. Men efter at dette Lærefag var gledet stille ud af Tilværelsen, var der ikke senere gjort Forsøg paa atter at knytte det til Universitetet, heller ikke efter at Musikens Historie og Æsthetik havde taget saa betydelig Opsving i Løbet af dette Aarhundrede og udsondret sig som en særskilt Videnskabsgren.

Det vilde her næppe være Stedet udførligt at udvikle alle de Grunde, der kunde tale for at optage dette Lærefag ved Universitetet, saafremt man kunde finde dertil brugelige Kræfter. For blot at holde sig til Hovedsagen, forekom det indlysende, at efter den betydelige Udvikling, Musikken havde naaet som Kunst og efter dens hele Stilling som Kulturmagt af en, ikke mindst i vor egen Tidsalder saa særlig indgribende Art, turde Tonekunsten for sine videnskabelige Discipliners Vedkommende have samme Adkomst til at faa Sæde ved Landets Højskole som dens Søsterkunst, den bildende Kunst. Og netop Musikens umiddelbare Magt over Sind og Sans, dens store Indflydelse paa vort Sjæleliv, maatte, forekom det Andrageren, gjøre en paa videnskabelig Forskning støttet Fremstilling af dens Historie, dens Natur og Væsen, særdeles ønskelig. Uden Tvivl var det ogsaa Betragt-

ninger af denne Art, der havde ført til, dels at Musikvidenskaben var bleven bibeholdt ved de udenlandske Universiteter, hvor den siden Middelalderen havde havt Sæde, dels at der i vor Tid var blevet oprettet nye Lærestole for den. I hvilket Omfang dette havde fundet Sted, savnede Andrageren for Tiden Materiale til fuldt at oplyse. Dog vidste han, at der fandtes Professorater i Musik ved følgende Universiteter: Berlin, Oxford, Cambridge, Prag, Wien, Edinburgh, Dublin — foruden mange andre Steder, som han ikke vidste Besked med. Selv havde han under sine Studier levende maattet føle Savnet af en saadan Lærestol i Kjøbenhavn, idet han havde været henvist til at bane sig Vej ved Selvstudium og Studier i Udlandet, Tyskland, Italien og Frankrig.

Det var da hans Henstilling til Ministeriet, om dette efter det udviklede maatte finde Anledning til at tage under Overvejelse, om Tiden ikke var moden for Indførelsen af Musikhistorie som Lærefag ved Kjøbenhavns Universitet. Personlig stillede han sig til Ministeriets Disposition til Fremme for denne Sag. Hvad hans Kvalifikationer angik, skulde han henvise til sin i 20 Aar fortsatte offentlige Virksomhed i Musikvidenskabens Tjeneste, til sin Doktordisputats »Musiken ved Chr. IV.s Hof«, sine Undersøgelser om Lurerne fra Bronzealderen, sine forskjellige større og mindre Skrifter: »Musikforeningens Historie 1836—86«, »Kjøbenhavns Musikonservatorium«, »Kammermusikforeningen« m. fl., samt til sine, i talrige Blade og Tidsskrifter offentliggjorte Artikler og Afhandlinger, dels om Dagens Spørgsmaal i Musikverdenen, dels af æsthetisk, kritisk og biografisk Art.

Under 4de Juli 1895 indsendte Konsistorium til Ministeriet en fra *det filosofiske Fakultet* indhentet Erklæring af 7de Juni s. A., hvori dette udtalte, at den enkelte Forelæsningsrække, som Dr. Hammerich havde holdt over et Afsnit af Musikens Historie, ikke syntes at være tilstrækkelig Foranledning til allerede nu nærmere at drøfte Spørgsmaalet om at optage Musikhistorie eller Musikvidenskab i Almindelighed som et fast Lærefag ved Universitetet; det vilde i den Retning sikkert være rigtigst at afvente, hvad en længere Tids Erfaring maatte lære baade om Fagets praktiske Betydning som Universitetsfag og om Dr. Hammerichs Evner til at beherske de forskjellige Sider af det. Men dette kunde ikke afholde Fakultetet fra at anse det for særdeles ønskeligt, at der skete et alvorligt Forsøg paa at lade Musikens Historie blive doceret ved Universitetet, saa meget mere som en videnskabelig Undervisning i dette Fag ikke vilde kunne henvises til nogen anden Institution her i Byen. Fakultetet maatte derfor varmt anbefale, at Dr. Hammerich, der paa forskjellig Maade havde godtgjort sin Kyndighed paa dette Omraade, ved et personligt Honorar blev sat i Stand til at holde Forelæsninger over Musikens Historie.

Konsistorium bemærkede ved Indsendelsen af denne Erklæring, at der hos adskillige af dets Medlemmer yttrede sig Betænkelighed ved den i Fakultetets Erklæring indeholdte Udtalelse, at »en videnskabelig Undervisning i Musikens Historie ikke vilde kunne henvises til nogen anden Institution her i Byen«, da de paagjældende Medlemmer ikke vare forvissede om denne Paastands Rigtighed, ligesom de ogsaa fandt det tvivlsomt, om Forelæsninger over Musikhistorie, dennes kulturhistoriske Betydning ufortalt,

havde deres rette Plads ved Universitetet; og naar og saa længe dette ikke var givet, turde det formentlig ogsaa være tvivlsomt, om der burde ydes nogen et personligt Honorar for at holde disse Forelæsninger ved *Universitetet*. Men Konsistoriums Flertal havde dog ikke delt disse Betæneligheder; det havde tværtimod i det hele taget kunnet tiltræde Fakultetets Erklæring og anbefalede derfor, at det ansøgte personlige Honorar til Dr. phil. A. Hammerich for at holde Forelæsninger over Musikens Historie ved Universitetet blev søgt bevilget.

Paa Finanslovsforslaget for 1896—97 blev der af Ministeriet stillet Forslag paa Universitetets Udgiftspost 7. a., Til videnskabelige FormaaIs Fremme, om et aarligt Honorar paa 1000 Kr. til Dr. Hammerich for at holde Forelæsninger over Musikens Historie, jfr. Rigsdagstidende 1895—96 Tillæg A. Sp. 1019—22. Ministeriet bemærkede i denne Anledning blandt andet følgende. I ældre Tider blev Musikken doceret ved Kjøbenhavns Universitet af Frue Skoles Rektor, der ifølge Fundatsen for Universitetet af 1539 var octavus lector med Tilnavn musices, og endnu i Lektionskatalogen for Aaret 1618 fandtes en Forelæsning over Musik anmeldt, men saadanne Forelæsninger syntes senere at være bortfaldne, og i Universitets-Fundatsen af 1732 var der ikke opført nogen Lærer i Musik, jfr. herom Prof. Matzen, Universitetets Rethistorie, I. S. 22—23. I Udlandet derimod fandtes der endnu ved mange Universiteter Professorater i Musik; gennemgaaende var dette Tilfældet ved de engelske, tyske og østerrigske Universiteter, og det var langt fra, at Universitetsundervisningen i Musik traadte tilbage i de store Steder, der i Musikkonservatorier havde Skoler for Musikeres Uddannelse, at der tværtimod ved Universiteterne i saadanne Byer opretholdtes Lærestole i Musikens Videnskab og Historie. Det skulde saaledes anføres, at der var ansat en ekstraordinær Professor i Musikvidenskab ved Universitetet i Berlin, en ordinær Professor i Æsthetikens og Musikens Historie ved Universitetet i Wien og to ekstraordinære Professorer, en i Musikvidenskab og en i Musikhistorie ved Universitetet i Leipzig. I Modsætning hertil havde Musikvidenskaben i Danmark hidtil ikke haft nogensomhelst Støtte hos Universitetet, uagtet det musikalske Liv i Landet under Ledelsen af betydelige Mænd havde naaet en mærkelig Udvikling. Naar da Spørgsmaal om et Docenthonorar for at holde Forelæsninger over Musikens Historie blev optaget i Overensstemmelse med Udtalelser fra det filosofiske Fakultet og et overvejende Flertal i Konsistorium, var det dog ikke Hensigten at fastslaa dette Lærefag som knyttet til Universitetet, idet en Afgjørelse heraf maatte være forbeholdt Fremtiden, men at drage Nytte af den Omstændighed, at der nu i Dr. phil. A. Hammerich havde en Mand, der efter mangeaarig Forberedelse maatte antages at være i Stand til paa en særdeles fyldestgørende Maade at udføre hint Hverv og i afvigte Vinter her ved Universitetet havde holdt en Række offentlige Forelæsninger over en Del af Musikens Historie (den kristne Oldtid og en Del af Middelalderen), der bleve fulgte af et meget betydeligt Antal Tilhørere. Med Hensyn til Dr. Hammerichs musikvidenskabelige Kvalifikationer skulde iøvrigt henvises til hans Doktor-disputats »Musiken ved Christian den Fjerdes Hof«, hans Undersøgelse om Lurerne fra Bronzealderen, hans forskjellige større og mindre Skrifter (Musik-

foreningens Historie 1836—86, Kjøbenhavns Musikonservatorium, Kammermusikforeningen og fl.) og hans store publicistiske Virksomhed. Det fremsatte Forslag om en aarlig Bevilling af 1000 Kr. var ifølge foranførte at opfatte som knyttet til Dr. A. Hammerich personlig. Endnu tilføjedes, at Sagen i det hele og særlig Overdragelsen af det omhandlede Hverv til Dr. Hammerich var varmt anbefalet af Professor, Dr. phil. J. P. E. Hartmann.

Forslaget blev bevilget ved Finansloven for 1896—97 og efter Ministeriets Forestilling blev det ved kgl. Resolution af 9de April 1896 bifaldet, at der af det paa Universitetets Udgiftspost 7. a. disponible Beløb maatte udredes 1000 Kr. aarlig til Dr. phil. *Angul Hammerich* for at holde Forelæsninger over Musikens Historie.

III. Forelæsninger, Øvelser og Examina.

1. Tillægsexamen i Henhold til Anordning 1. Juli 1872.

Under 21de Januar 1896 meddelte Kirke- og Undervisningsministeriet det rets- og statsvidenskabelige Fakultet, at det paa Ministeriets Forestilling ved kgl. Resolution af 20de s. M. var blevet bifaldet, at der meddeltes Stud. juris N. N. Tilladelse til at indstille sig til 2den Del af den fuldstændig juridiske Embedsexamen, uanset at der ikke var forløbet det ved kgl. Anordn. af 1ste Juli 1872 foreskrevne Tidsrum af 2 Aar siden han bestod den ved den nævnte Anordning indførte Tillægsexamen i Latin for dem, der efter at have taget den matematisk-naturvidenskabelige Afgangsexamen ville indstille sig til fuldstændig juridisk Embedsexamen.

Fakultetet havde i Skrivelse af 17de Januar 1896 anbefalet, at der meddeltes Andrageren fornævnte Tilladelse, da han i Begyndelsen af sin Studietid paa Grund af uheldige Forhold havde været forhindret i at underkaste sig fornævnte Tillægsprøve, og det formentlig var ubilligt, at hans Ukjendskab om Bestemmelsen i Anordn. 1ste Juli 1872 — der saa vidt vidstes aldrig havde foreligget til Anvendelse indenfor Fakultetet — skulde komme ham til Skade. Følgerne af den ansøgte Bevillings Nægtelse vilde for Ansøgeren, der havde taget den juridiske Fællesprøve i Vinteren 1894—95, blive, at han — da den fuldstændige juridiske Examens 2den Del ikke kunde tages senere end et Aar efter, at den første Del er bestaaet — ikke vilde kunne opnaa den fuldstændige juridiske Examen uden paany at tage den juridiske Fællesprøve. Fakultetet bemærkede derhos, at Ansøgeren under sin Studietid havde udvist en ikke almindelig Energi og stor Flid.

2. Den filosofiske Prøve.

I Henhold til den ved Kirke- og Undervisningsministeriets Skrivelse af 27de April 1886 givne Bemyndigelse for det filosofiske Fakultet, jfr. Univ. Aarb. f. 1885—86 S. 49, er der blevet givet forskellige Studerende Tilladelse til — paa Grund af Indkaldelse til Militærtjeneste — at indstille sig til Prøver til ekstraordinære Tider.